עד: המדיר פרק שביעי כתובות

ממאנת והולכת לה. תימה דברים יכמות (דף כ: ושם) תנן ומי אמה מוצא בחמותו ואם חמותו כו' לו שמילמו ואמאי והא משכחה לה בקידשה על תנאי ולא בעל דאפי' רב מודה לאביי דאינה צריכה גט וי"ל דאפילו מיאון אינה צריכה אבל קשה דמשכחת לה בקידש על תנאי ובעל לשמואל דאמר משום ר' שמעאל דאמר הכא דממאנת ויש לומר דלשמואל ולרבי ישמעאל נמי צריך מותרת אפילו אם לא מיאנה זאת שהיא ערוה כשלא נודע לה הטעות והא דקאמר ממאנת והולכת לה היינו שאם נודע לה הטעות יש לה למאן דאם לא מיאנה ועמדה אצלו מחלה התנאי אי נמי ממאנת לאו דוקא אלא אפילו בלא מיאון אינה כלל אשמו ואפי' נודע לה הטעות וליכ"ן מיכן ביכמות דרבי ישמעאל אייבי בקידושי טעות אבל בקידושי קטנות מודה דאינה ממאנת ומתני' דיכמות לא מייבי אלא בקידושי קטנות וקשה דבפרק בא סימן (נדה נב. ושם) משמע בהדיא דבקידושי קטנות נמי אייבי רבי ישמעאל דאמר מבדוהי דרב כהנא סבור למיעבד עובדא כרבי יהודה ואף ע"ג דנבעלה דאמר עד שיבנה השמור על הלבן אמר להם רב כהנא לא כך היה מעשה בנתו של רבי ישמעאל שנאת למאן בנית המדרש ובנה מוכרב על כתיפה ואותו היום הוזכרו דבריו של רבי ישמעאל בבית המדרש ורבתה בכייה בבית המדרש ואמרו דבר שאמר אותו צדיק יכשל בו זרעו וליכא למימר דלאו דוקא דבר שאמר אותו צדיק אלא כעין אותו דבר שאמר אותו צדיק דהא מפיק התם נמנו וגמרו עד מתי הכת ממאנת עד שתביא שתי שערות ומאי נמנו וגמרו שייך כאן כיון דרבי ישמעאל מודה בקידושי קטנות שאין יכולה למאן ופשיטא שבתו לא היתה יכולה למאן ועל מה היו עומדין למנין דאפילו רבי יהודה דאמר עד שיבנה השמור מודה דכשבנה מורכב על כתיפה דאין יכולה למאן דהא אמרינן התם דמודה רבי יהודה כשנבעלה ומיהו יש לומר דמתני' בפרק קמא דיבמות (דף כ:) דלא כרבי ישמעאל אף על גב דאמרינן התם דבפלוגתא לא קמיירי היינו אמנינא דט"ו נשים ושמואל לא סבר כר' ישמעאל אלא בקידושי טעות דוקא ולהכי לא פריך ליה ממתני' דיבמות ולא מפתם מתניתי' דנדה דתנן עד מתי הכת ממאנת עד שתביא שתי שערות והכדיא אית ליה לשמואל נמי שמא (נ"ב קנו. ושם) דבודקין לגילאונין לאפוקי מדרבי יהודה דאמר עד שיבנה השמור ובשילהי פרק נושאין על האנוסה (יבמות ק: ושם) דאמרינן משכחת לה בקידושי טעות כדרב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל והיא לא נתפשה כו' אין להוכיח דרבי ישמעאל אייבי דוקא בקידושי טעות מדשביק קידושי קטנות דאייבי בהן התם מעיקרא ונקט קידושי טעות דר' ישמעאל אייבי נמי בקידושי קטנות כדמוכח בנדה (נב. ושם) אלא משום דהיא סוגיא קמי אמילמיה דשמואל דאמר התם לעיל עשרה כהנים עומדים ופירש כו' ושמואל לא סבר כר' ישמעאל אלא בקידושי טעות דוקא כדפרישית לכך נקט קידושי טעות ואם תאמר ולרבי אלעזר דאמר לעיל דברי הכל צריכה הימנו גט ואפי' בקידושי טעות לא סבר כרבי ישמעאל אם כן מיקשי לשמואל סתם מתניתין דהתם דלא מצי לאוקמי מתני' דהתם לא בקידושי קטנות ולא בקידושי טעות לרבי אלעזר ולעיל דוחקין לאוקמי כוותיה ויש לומר בדוחק דהוה מוקי לה כגון שפירש בהדיא שאינו בועל לשם קידושין: **חכם** עוקר הנדר מעיקרו כו'. אין לפרש דבלשון תלוה מילתא שהרי קדשה על מנת שאין בה מומין והיו בה מומין דא"כ הלך הוא אצל הרופא וריפאו אמאי אמר נקמן דמקודשת אלא בקפידת המומין תלוי הטעם שאף עתה לאחר שנתרפאת היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה מומין אבל נדרים ליכא קפידא הואיל ועוקרו למפרע אבל אי לא הוה עקר להו אלא מכאן ולהבא הוי נמי קפידא עוגם משעת הנדר עד שעת התרה ודוקא הלכה אצל חכם והתירה קודם ידיעת הבעל אבל לאחר ידיעת הבעל לא מהני להו היתר כדקתני במתניתין נמצאו עליה נדרים אינה מקודשת ולא מפליג בין בני היתר לבני היתר וטעמא שעל מנת כן מקדשה שאם לא ירצה לבטל הקידושין מחמת הנדרים שיהיו קדושין קיימין והיכא דידע קודם שהותרו הרי מיד רוצה שיהיו מבוטלין דשמא לא יהיה להם היתר אבל היכא דהותרו קודם ידיעתו הא לא רצה לבטלם מפני הנדרים שאין עתה שום קפידא: **משום** שם **רע לא יחזיר.** אומר ר"י דמאן דמפרש בהשולה (ניטין מו.) טעמא משום קלקולא בשביל אותו קלקול לא יהא גט בטל ובניה ממזרים שהרי לא עשה תנאי בגט כיון שלא התנה ולא כפל ותדע דליכא תנאי דאי עשה תנאי מאי טעמא דמאן דלא חייש לקלקולא ועוד דאם עשה תנאי מה מועיל מה שאמרו דלא יחזיר בכך לא יבטל התנאי אלא ודאי לא עשה לה תנאי גמור אלא שאמר לה משום שם רע אבי מוציאך דלמאריגן התם וליכא אלא לעז בעלמא ולפי זה אין צריך טעם שבתוספתא דכיון דאמר לא יחזיר לא קלקולא כיון דלא חייש לבדוק בכל ענין מגרש לה אלא כיון דחייש ממזרות ליכא משום לעז נמי ליכא למיחש דודאי אם היה יכול להחזירה היה לן לחוש פן יוציא לעז כדי להחזירה אפילו ניסת כבר דסבור דמותרת לחזור לו דשוגגת היא אבל עתה שאינו יכול להחזירה למה יוציא לעז וליכא למימר דהכא כיון דאמר משום שם רע אבי מוציאך גלי דאדעתיה שאינו רוצה שיהא גט אם אינו שם רע כמו בזנין ולא אינטריכו ליה זוזי (נקמן נ:), והכוח דזנין נכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל (קידושין מט:) דסבר בגלוי דעת דע"כ הכא בעינן תנאי מדמשני התם הא מני רבי מאיר היא דאמר בעינן תנאי כפול והכא בדלא כפליה לתנאיה ומה שייך הכא תנאי כפול אי סבר בגלוי דעת אלא ודאי בעינן תנאי ולרבי מאיר דבעינן תנאי כפול אפילו לעז ליכא כיון דלא התנה ולא כפל: אי

ממאנת והולכת לה תנו רבנן [6]א"הלכה אצל חכם והתירה מקודשת [7]אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת מה בין חכם לרופא חכם עוקר את הנדר מעיקרו ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא והתניא אצל חכם והתירה אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת אמר [8]רבא לא קשיא הא רבי מאיר הא רבי אלעזר הא ר"מ דאמר [9]אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין הא ר"א דאמר [10]אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד מאי היא [11]דתנן [12]המוציא את אשתו משום נדר לא יחזיר משום שם רע לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר לא ידעו בו רבים יחזיר רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר [13](רבי אלעזר אומר אחד צריך ואחד אינו צריך לא יחזיר) אמר רבי אלעזר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב ולא

כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בערוות ובנדרים: **כל נדר שידעו בו רבים.** שנדרתו בפני עשרה: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום שלא יהו פרוצות בנדרים הוא וכי נדרה בפני רבים חבו נדר שאין לו הפרה כלמאריגן בגיטין [סט] פרלה יותר מדאי קנסוה: **שלא ידעו בו רבים.** דיש לו הפרה לא קנסוה והכי אמר התם לרבי יהודה לא מייש בנדר לקלקולא: **רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם.** שאין הבעל יכול להפר שאינו מדברים שבינו לבינה ולא עינוי נפש: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום קלקולא הלכך בהאי איכא קלקולא דאומר אילו הייתי יודע דחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך דרולה הייתי שתתבזה בבית דין ויתירו לך: **ושאינו צריך חקירת חכם.** נדר שהבעל יכול להפר: **יחזיר.** דבהאי לא מצי לקלקולא שהיה לו להפר ולא הפר: **לא אסרו צריך.** חקירת חכם: **אלא מפני שאינו צריך.** שהצריך חקירת חכם אין בו קלקול דלאו כל כמייה לומר אילו הייתי יודע לפי שאין אדם רולה שתתבזה אשתו בבית דין אלא מפני מה אסרוהו מפני שאינו צריך דיכול הוא לבחם ולומר לא הייתי יודע שאי יכול להפר וגזרו האי אטו האי: **מאי טעמא דרבי יהודה.** דאמר נדר שהודר בדברים אין לו הפרה: ולא

הלכה. אחר קידושין אצל חכם: **והתירה.** מן הנדרים: **אצל רופא וריפא אותה.** מן המומין: **עוקר הנדר מעיקרו.** שהרי פותח לה בחרטה אדעתא דהכי מי קא נדרת והיא אומרת לו לא וחכם אומר לה הרי הוא כא לך לידי כך הילכך לאו נדר הוא ומותר לך נמצא כמי שלא היה עליה בשעת קידושין: **מצאן ולהבא.** אבל עד עכשיו היו עליה נמצא שבשעת תנאי הקידושין הטעתו: הכי גרסינן **והתניא אצל חכם והתירה אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת.** וקשיא חכם אחכם: **הא.** דקתני מקודשת ר"מ היא: **דאמר אדם רוצה.** אינו מקפיד אם תלך אצל חכם: **אין אדם רוצה כו'.** הילכך אדעתא דהכי לא קידשה: **משום נדר.** שהיתה נדרנית: **לא יחזיר.** מפרש במסכת גיטין [מו.] תרי טעמי איכא למ"ד משום קלקולא שאם אתה אומר יחזיר שמא תלך ותבשל ונמצא שם רע שאינו ש"ר או נדר נעקר ע"י חכם ומקלקלה זה ואומר אילו הייתי יודע שכן הוא אפי' נותנין לי מאה מנה לא הייתי מגרשין לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע או משום נדר לא יחזיר ואם תביאנה היא עליך לא תמהר להוציאה ואי אתי תו לקלקל לא מהימן שהרי יודע שנאסרה עליו ולא חש לבדוק את הדבר ואיכא למ"ד

כל נדר שידעו בו רבים. שנדרתו בפני עשרה: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום שלא יהו פרוצות בנדרים הוא וכי נדרה בפני רבים חבו נדר שאין לו הפרה כלמאריגן בגיטין [סט] פרלה יותר מדאי קנסוה: **שלא ידעו בו רבים.** דיש לו הפרה לא קנסוה והכי אמר התם לרבי יהודה לא מייש בנדר לקלקולא: **רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם.** שאין הבעל יכול להפר שאינו מדברים שבינו לבינה ולא עינוי נפש: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום קלקולא הלכך בהאי איכא קלקולא דאומר אילו הייתי יודע דחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך דרולה הייתי שתתבזה בבית דין ויתירו לך: **ושאינו צריך חקירת חכם.** נדר שהבעל יכול להפר: **יחזיר.** דבהאי לא מצי לקלקולא שהיה לו להפר ולא הפר: **לא אסרו צריך.** שהצריך חקירת חכם אין בו קלקול דלאו כל כמייה לומר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך, דאין אדם רולה שתתבזה אשתו בבית דין ויגשאל על נדרה. אלא מפני נדר שאינו צריך חכם וכבעל יכול להפר אם אינו יכול להתיר, לאחר שתבעל לאחר ואמר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך. אלא מפני נדר שאינו צריך חכם וכבעל יכול להפר אמרו אם כולן, אלא יאמר אילו הייתי יודע שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשך (שם).

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ב:
מא ב מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעי' ו:
מב ג מיי' פ"י מהל' גירושין הל' יב סמג עשין מח טוש"ע שם סי' י סעיף ג:

תוספות רי"ד

בהני הוא דלא הוי קידושין הא לא אתני הוי קידושין. קידושין דרבנן הוא דצריכה הימנו גט מדבריהם שלא יאמרו אשת איש יצאה בלא גט אבל מדאורייתא אינה מקודשת כלל והרי מק"ט כראמרי' לגבי נדרים וכיון שמה"ת אינה מקודשת מש"ה ארוסה אינה אוכלת בתרומה שמא ימצאו בה מומין בין מומין גדולים בין מומין קטנים שאין לחלק בין מומין למומין בענין זה כלל):

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ז ע"ס], ב) [ל"ל רבה], ג) [נקמן עה.], ד) [שם לז: ניטין מו.], ה) ניטין מה: [יבמות כה.], ו) [כל זה ליתא במשנה דניטין מה: אלא כך איתא שם ת"ר אלעזר לא אמרו זה אלא מפני דא ומ"ש בספרים גם רש"ל מ"ז ומ' גירסת הרא"ש],

מוסף רש"י

ממאנת והולכת לה. דלאו ניסואין הוו, לענין זנות נמי לא מיתסרא עליה, דמעיה בעלמה היא ולא אמרינן בעילות שבעל מפגלה הוו קידושין, דקסבר כל הבועל על דעת קידושין הראשונים הוא בועל, ולא נמכחין לחזור ולקדשה (נדה נב.) ובין דלא בעיא מיעיה ניטנא לאו אשמו הוא ולא איתתא הכי היא כפנויה שיתחה ומותרת לו (יבמות ק.). **אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין.** כלומר אינו מקפיד כך (ניסין מו.). **המוציא את אשתו משום נדר.** שנדרה, ואמר לו אחסי בתשה נדרנית (ניסין מה:). **לא יחזיר.** וטעמא מפרש התם בהשולה גט שאם אתה אומר יחזיר שמא תלך זו אצל חכם לאחר שניסת ויתיר לה נדרה ואמר המגרש אילו הייתי יודע שיש היתר לנדר שנדרה, אם היו טוענים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה, שהיתה מביאה עלי ביתה, ונמצא זה מבטל גיטו למפרע ועוקרו, וכגיה מן הנשי ממזרים, לפיכך אומרים לו מתחלה הוי יודע שהמוציא את אשתו משום נדר שנדרה לא יחזיר עולמית, ואם היא מביאה עליך לא ובקש היתר לנדרה, ואי מגרש לה מהשתא ואלו שעתה היא עליו ומו לא מצי עקר גיטה בדברי שקר (יבמות כה.). **משום שם רע.** שיצא עליה לעז שנה (ניסין מה:). **לא יחזיר.** ואפילו נמצאו דברים בדאיה (שם) כדפרישית טעמא שמא תגשא לאחר ויצא קול על הלעז הראשון ששקר היה ויתחרט המגרש ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא יכי (יבמות כה.). **כל נדר שידעו בו רבים.** שנדרתו בפרהסיא, **לא יחזיר.** דאין לו הפרה, ור' יהודה לא מיים לקלקולא אלא אלא יכוי בעת ישראל פרוצות בנדרים, הלכך אי נדרה נדר ברבים פריצות היא בנדרים וקנסוה, ובלא ידעו בו ליכים דיש לו הפרה לא קנסוה (ניסין מה:). **כל נדר שצריך חקירת חכם.** נילך נמי חכם ונלקח פתח ותרגה ואין הבעל יכול לפפר, **לא יחזיר.** דר"מ סבר טעמא משום קלקולא הלכך נדר שאינו יכול לפפר אבל חכם יכול להתיר, יכול הוא לקלקל את הגט לאחר שתבעל לאחר ואמר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתיר לא הייתי מגרשה (שם). **ושאינו צריך חקירת חכם.** אלא הוא יכול לפפר, לא הוצרכו חכמים לאסור עליו מלהחזיר, לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע כי שהרי נדר פתוח הוא ויכיה לו לפפר ולא הפר (שם). **לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך.** דבלבדר לא היה לנו לחוש לקלקול, לפי שאינו יכול לומר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך, דאין אדם רולה שתתבזה אשתו בבית דין ויגשאל על נדרה. אלא מפני נדר שאינו צריך חכם וכבעל יכול להפר אמרו אם כולן, אלא יאמר אילו הייתי יודע שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשה (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com